

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
Právnická fakulta

Šafárikovo nám. č. 6, P.O.Box 313, 818 00 BRATISLAVA

Posudok oponentky habilitačnej práce

Na základe menovacieho dekrétu č. VR-8784-2017 zo dňa 25.10.2017 som vypracovala tento písomný oponentský posudok habilitačnej práce „Právne a inštitucionálne predpoklady vzniku právnych následkov porušenia súťažných pravidiel Európskej únie.“ v habilitačnom konaní JUDr. Petra Vargu, PhD. v študijnom odbore 3.4.2. teória a dejiny štátu a práva.

Zameranie práce a súladnosť so študijnom odborom 3.4.2.

Problematika práva Európskej únie je v podmienkach súčasného stavu jeho rozvoja neodmysliteľnou súčasťou skúmania v rámci každého študijného odboru. Osobitosti študijného odboru teória a dejiny štátu a práva sú z pohľadu zamerania habilitačnej práce v tejto práci v nevyhnutnej miere reflektované, ich širšie akcentovanie by bolo pre prácu v tomto odbore prínosom.

Aktuálnosť problematiky

Súťažné právo predstavuje jedno z najdynamickejších odvetví v práve EÚ i vnútroštátnych právnych poriadkoch, preto zameranie sa na komplexné spracovanie porušovania súťažných pravidiel zodpovedá statusu habilitačnej práce.

Formálne spracovanie

Práca v celkovom rozsahu 202 strán je členená do 7 kapitol, v rámci ktorých autor systematicky a prehľadne prezentuje zvolený uhol pohľadu na problematiku právnych a inštitucionálnych predpokladov vzniku právnych následkov porušenia súťažných pravidiel Európskej únie. Spracovanie je precízne, štýl zrozumiteľný, použité zdroje dostatočné. Citácia použitých zdrojov je adekvátna, prienik s použitými zdrojmi, ako aj s kvalifikačnými prácami podľa protokolu originality je akceptovateľný.

Obsahové spracovanie

V kapitole 2 Právo na ochranu hospodárskej súťaže sa autor venuje problematike súťažného práva na európskom kontinente, EÚ, SR, účelu a cieľom súťažného práva a modelom trhovej štruktúry. Práve v tejto časti by som očakávala historickú právnu komparáciu s vývojom v USA, pretože viaceré inštitúty súčasného rozvoja súťažného práva EÚ majú svoj pôvod, inšpiráciu z tejto proveniencie, pričom ich využívanie bez súvisiacich inštitútov (punitívny charakter náhrady škody, hromadné žaloby a pod.) je diskutovateľné práve z pohľadu študijného odboru habilitanta.

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
Právnická fakulta

Šafárikovo nám. č. 6, P.O.Box 313, 818 00 BRATISLAVA

V kapitole 3 EÚ a jej vzťah k ochrane hospodárskej súťaže sa autor vyjadruje v rozsahu 6 strán k problematike EÚ a jej základom s ohľadom na vývoj právneho poriadku, úlohe EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, k súťažnému právu EÚ a jeho prameňom, extrateritoriálnemu účinku súťažného práva EÚ, inštitucionálnemu zabezpečeniu uplatňovania a vynucovania súťažných pravidiel, k podniku ako adresátovi noriem súťažného práva. Vzhľadom na existenciu vymedzenia pojmu podnik v slovenskom obchodnom zákonníku a aplikácie pojmu podnikateľ v normách slovenského zákona o ochrane hospodárskej súťaže by som považovala za vhodné v tejto časti uviesť svoj názor habilitanta na prípadný inhibičný efekt týchto pojmov na aplikáciu noriem súťažného práva. Obdobne by bol zaujímavý pohľad autora na vplyv reglementácie polykorporátnych štruktúr (kolektívnych podnikov) v rámci súťažného práva na korporátne právo ako celok.

V kapitole 4 Právne následky porušenia súťažných pravidiel uvedených v článkoch 101 a 102 ZoFEÚ sa autor zameriava na povahu a charakter právnych následkov, dualizmus uplatňovania súťažných pravidiel, neplatnosti ako súkromnoprávnemu následku porušenia zákazu uzatvoriť protisúťažnú dohodu v primárnom práve EÚ. Aj v tejto kapitole by bol býval priestor na uplatnenie historicko-právneho prístupu (dtto ako v druhej kapitole). V týchto súvislostiach by bol zaujímavý názor habilitanta na kolízie súkromnoprávného a verejnoprávného prístupu k uplatňovaniu následkov porušenia súťažno-právnych noriem napr. pri programoch zhovievavosti.

V kapitole 5 sa habilitant zameriava na právne následky súkromnoprávného uplatňovania súťažných pravidiel a právnej úpravy náhrady škody. Aký by mal byť, podľa habilitanta, vplyv reálneho uplatňovania anticipovanej škody na doktrínu náhrady škody vo všeobecnom súkromnom práve SR?

V kapitole 6 sa autor zameriava na právne následky verejnoprávného uplatňovania súťažných pravidiel prostredníctvom verejnoprávného uplatňovania súťažného práva, vyšetrovacích právomocí Komisie a pokút, ako sankcií za porušenie súťažných pravidiel. Aký je názor habilitanta na uplatňovanie oprávnení Komisie z pohľadu práva na súdnu ochranu?

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
Právnická fakulta

Šafárikovo nám. č. 6, P.O.Box 313, 818 00 BRATISLAVA

Záver

Predložená habilitačná práca sa zameriava na komplexnú oblasť súťažného práva v práve EÚ. Napriek uvedeným výhradám smerujúcim predovšetkým k nie celkom využitému potenciálu témy v rámci študijného odboru na záver posudku môžem konštatovať, že habilitačná práca je na úrovni požadovanej pre tento druh prác a odporúčam ju na obhajobu. Po úspešnej obhajobe navrhujem udeliť JUDr. Petrovi Vargovi, PhD. titul docent v odbore teória a dejiny štátu a práva.

V Bratislave, 25.1.2018

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.

Oponentský posudek habilitační práce

**Vysoká škola: Trnavská univerzita v Trnave
Právnická fakulta**

Autor: JUDr. Peter Varga, Ph.D.

Téma habilitační práce: Právne a inštitucionálne predpoklady vzniku právnych následkov porušenia súťažných pravidiel Európskej únie

Oponent: doc. JUDr. Václav Stehlík, LL.M., Ph.D.

**Pracoviště opozenta: Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mezinárodního a evropského práva**

Posudek opozenta habilitační práce:

1) Zhodnocení aktuálnosti zvoleného tématu

Autor si vybral jako téma své habilitační práce oblast soutěžního práva Evropské unie, konkrétně právní a institucionální předpoklady vzniku následků porušení unijních soutěžních pravidel. Při posouzení aktuálnosti tématu je třeba primárně vyjít z obsahu práce, jelikož regulace soutěžního práva na úrovni EU je předmětem dlouhodobého odborného zkoumání v národním i mezinárodním kontextu. Specifičnost volby tématu autorem spočívá zejména v otázkách veřejného a soukromoprávní vynucení unijního soutěžního práva, se zvláštním důrazem na soukromoprávní prosazení unijních soutěžních pravidel a případnému právu na náhradu škody. Zejména tento aspekt práce je velmi aktuální s ohledem na to, že nejnovější právní úprava EU byla přijata v roce 2014 a měla být nedávno implementována do národních právních řádů, včetně slovenského. I ostatní kapitoly práce pak reagují na nejnovější vývoj a poukazují na aktuální problémy právní praxe a teorie. Lze tak konstatovat, že téma předložené práce je aktuální a reflektuje soudobé problémy poměru unijního a národního soutěžního práva.

2) Zhodnocení obsahu habilitační práce

Habilitační práce se člení do sedmi kapitol, přičemž první kapitolu tvoří úvod, poslední pak celkové závěry práce.

Druhá kapitola se specificky zaměřuje na obecnější otázky regulace ochrany hospodářské soutěže na evropském kontinentu, a to jak z hlediska historické retrospektivy

(včetně úpravy v rámci Československa), tak i s ohledem na současnou úpravu. Autor zde rozebírá institucionální zajištění ochrany hospodářské soutěže, ukládání sankcí a soudní přezkum. Samostatně pak rozebírá účel a cíle soutěžního práva. V tomto ohledu se např. nabízí diskuze nad otázkou, jakou váhu mají jednotlivé cíle soutěžního práva, resp. zda některý z cílů hraje dominantní úlohu a je preferován oproti cílům jiným.

Třetí kapitola se samostatně věnuje unijní regulaci hospodářské soutěže a vymezuje jednak pravomoci EU, jednak jednotlivá ustanovení zřizovacích smluv upravujících hospodářskou soutěž. Zvláštní podkapitola je pak věnována extrateritoriálnímu účinku soutěžního práva. Autor se v rámci analýzy jednotlivých principů dotýká např. otázky vztahu unijního soutěžního práva a soutěžního práva USA. Rozebírá zejména implementační doktrínu a princip nezasahování, tak jak byl použit Soudním dvorem EU v případě *89/85 a další, Wood Pulp* a v navazující judikatuře. V tomto ohledu by mohla být vedena diskuze nad tím, zda v případě přímého prodeje v EU lze doložit dostatečně úzkou vazbu na Evropskou unii (viz str. 55 a 56 práce). Jak lze souhrnně a ve vzájemném srovnání pojmout extrateritoriální aplikaci soutěžního práva i s ohledem na různorodé smluvní vztahy EU se třetími zeměmi? Ustanovení o ochraně hospodářské soutěže se objevují jak ve smlouvě o Evropském hospodářském prostoru, tak i v dalších smlouvách se třetími zeměmi. Lze si položit otázku, ohledně jejich dopadu na aplikaci unijních pravidel hospodářské soutěže, ať už přímo, tak i nepřímo, myšleno s ohledem na regulaci hospodářské soutěže ve třetích zemích. Je zajímavé zkoumat, do jaké míry je použito unijní právo jako zdroj pro úpravu regulace ve třetích zemích, např. s ohledem na povinnost harmonizace národních předpisů s předpisy unijními na straně přidružených zemí (včetně tzv. Evropských dohod se zeměmi střední a východní Evropy). Specifický je v tomto ohledu model v rámci EHP, který autor rámcově rozebírá v podkapitole 3.4.4. Otázkou pak je, do jaké míry lze pozorovat stejný přístup k soutěžním předpisům v judikatuře Soudního dvora EU a Soudu EFTA.

Autor se taktéž zabývá institucionálním zajištěním ochrany hospodářské soutěže, jež je založena jak na činnosti Evropské komise, tak národních úřadů na ochranu hospodářské soutěže, tak i na existenci evropské sítě soutěžních úřadů. K diskusi se nabízí mimo jiné otázka, jak lze hodnotit pozici Evropské komise jakožto *amicus curiae* před národními soudy. Autor rámcově rozebírá právní úpravu těchto procesních otázek na Slovensku (str. 78-82). Bylo by významné podrobněji rozebrat, zda Evropská komise tuto možnost využívá, ať již celoevropsky, či specificky ve vztahu ke Slovensku či České republice. V rámci diskuze by bylo možno zhodnotit, zda je tento procesní nástroj efektivní a popř. přispívá k eurokonformní aplikaci unijního práva na národní úrovni.

Zvláštní institucionální otázkou je postavení Tribunálu/Všeobecného soudu EU. Autor správně poukazuje na to, že jeho rozhodnutí v oblasti hospodářské soutěže bývají delší a propracovanější. Nabízí se otázka, do jaké míry následně v případném přezkumu Soudní dvůr akceptuje závěry Tribunálu. Současně pak lze diskutovat, do jaké míry i u Tribunálu by měla a mohla existovat specializace v rámci senátů. Napomohlo by to konzistentnosti rozhodování Tribunálu? V tomto ohledu se nabízí i srovnání např. se slovenskou zkušeností, kde byl zřízený specializovaný soud pro projednávání soutěžních otázek.

Čtvrtá kapitola je věnována právním následkům porušení soutěžních pravidel, kde autor mimo jiné otvírá otázku veřejnoprávního a soukromoprávního uplatňování těchto pravidel. K této otázce se pak podrobně vrací v **páté kapitole**. Autor zde rozebírá nejen historické souvislosti zavedení soukromoprávního prosazení soutěžního práva, ale i aktuální otázky spojené s nejnovějšími předpisy, zejména směrnicí 2014/104. Z analyzovaných otázek by bylo vhodné se zaměřit např. kolektivní uplatňování nároků plynoucích z porušení soutěžních pravidel, jež mají doplňovat právě tuto obecnější směrnici. To se týká jednak právní úpravy kolektivních žalob, jednak jejich realizaci v praxi. Evropská komise v této oblasti vydala doporučení, jež mělo být reflektováno ve zprávách členských států do poloviny roku 2017 (srov. str. 119). Lze v tomto ohledu učinit předběžné závěry?

Šestá kapitola je pak věnována právním následkům veřejnoprávního uplatňování soutěžních pravidel. Zde se autor zabývá mimo jiné problematikou určování výše pokut a zásadou *ne bis in idem*. V tomto ohledu je jednou z podstatných otázek aplikace tohoto principu ve vztahu k pokutám uloženým mimo území Evropské unie (např. ve Spojených státech). Jak se v tomto ohledu uplatní právě zásada *ne bis in idem*, resp. praxe Evropské komise, která má tuto otázku zohledňovat v rámci své diskrece (srov. str. 171-172 práce)?

Celkově lze hodnotit práci jako logicky strukturovanou a obsahově bez obsahových pochybení. Práce přináší podrobnější analýzu vybraných témat a může tak přispět k právnímu diskurzu v těchto oblastech.

3) Zhodnocení metod zpracování a úrovně formálního zpracování

Habilitační práce byla zpracována za využití běžných metod v oblasti práva. Z hlediska formálního je práce na dobré úrovni. Pokud jde o použití pramenů, lze konstatovat, že autor používá dostatečné množství odborných knih, článků či elektronických zdrojů.

4) Dotazy k oponenta

Otázky byly kladeny průběžně v hodnocení jednotlivých kapitol práce.

5) Celkovému hodnocení habilitační práce

V rámci celkového obsahového hodnocení habilitační práce je možno konstatovat, že **předložená práce splňuje požadavky standardně kladené na kvalifikační práce tohoto druhu.**

UNIVERSITAS TYRNAVENSIS

FACULTAS IURIDICA

KATEDRA TEÓRIE PRÁVA A ÚSTAVNÉHO PRÁVA

POSUDOK OPONENTA

habilitačnej práce JUDr. Petra Vargu, PhD.

**„Právne a inštitucionálne predpoklady vzniku právnych následkov
porušenia súťažných pravidiel Európskej únie“**

Oponovaná habilitačná práca JUDr. Petra Vargu, PhD. „Právne a inštitucionálne predpoklady vzniku právnych následkov porušenia súťažných pravidiel Európskej únie“ predstavuje tematicky aktuálne ucelené dielo.

Autor člení prácu na predhovor, úvod, sedem meritórnych častí a záver. Práca obsahuje i abstrakt a kľúčové slová v slovenskom a anglickom jazyku, zoznam použitej literatúry a zoznam obrázkov. V predhovore práce autor správne konštatuje, že súťažné právo predstavuje významné odvetvie práva Európskej únie, o čom svedčí aj bohatá rozhodovacia činnosť inštitúcií Európskej únie a následne aj bohatá judikatúra Súdneho dvora Európskej únie. Autor ďalej správne poukazuje na fakt, že súťažné právo Európskej únie je veľmi podrobne rozpracované v zahraničnej literatúre avšak pokiaľ ide o slovenskú literatúru, tak stále existuje priestor pre komplexné spracovanie problematiky, ktorá by reflektovala najmä najnovší legislatívny vývoj, predovšetkým v oblasti súkromnoprávneho uplatňovania súťažného práva. Týmto autor naznačuje i cieľ práce. Autor v predhovore správne poukazuje i na interdisciplinárny charakter súťažného práva Európskej únie.

V úvode práce označenom aj ako 1 časť načrtáva autor štruktúru práce, metódy spracovania matérie a cieľ práce. Celkovým cieľom práce je podľa autora urobiť prehľadný rozbor uplatňovania súťažných pravidiel upravených v článkoch 101 a 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pričom autor v práci predstavuje hmotnoprávnu ako aj

procesnoprávnu úpravu skúmanej problematiky a poukazuje na vzájomný súvis a vzťah medzi verejnoprávnym a súkromnoprávnym uplatňovaním súťažného práva. Pokiaľ ide o súkromnoprávne uplatňovanie súťažných pravidiel, dôraz je kladený na novú právnú úpravu v rámci Európskej únie, konkrétne smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie. Uvedená smernica predstavuje relatívne novú právnú úpravu, ktorá má pomôcť efektívnemu uplatňovaniu súťažného práva jednotlivcami prostredníctvom žalôb na náhradu škody. Práca dáva v osobitnej kapitole prehľad o verejnoprávnom uplatňovaní súťažných pravidiel, pričom popisuje tak proces vyšetrovania, ako aj proces uloženia pokuty, ktorá je následkom zistenia porušenia súťažných pravidiel. Cieľ práce je stanovený vhodne a vytvára priestor pre spracovanie kvalitnej habilitačnej práce. Habilitačná práca bola spracovaná s využitím vhodných metód.

Druhá časť práce nazvaná „Právo na ochranu hospodárskej súťaže“ je venovaná problematike súťažného práva na európskom kontinente, a osobitne v rámci Európskej únie a v rámci právneho poriadku Slovenskej republiky s exkurzom do právnej úpravy v danej oblasti v rámci prvej Československej republiky. Autor tu ďalej analyzuje účel a cieľ súťažného práva a modely trhovej štruktúry. Táto časť práce je spracovaná so znalosťou vecí. V rámci obhajoby habilitačnej práce by autor v tejto súvislosti mohol uskutočniť stručnú komparáciu s vývojom práva na ochranu hospodárskej súťaže v Spojených štátoch amerických vzhľadom na existujúce názory vedy, ktoré naznačujú inšpiráciu súťažného práva EÚ relevantnou úpravou USA.

Tretia časť práce je venovaná Európskej únii a jej vzťahu k ochrane hospodárskej súťaže, pričom tu autor postupne komentuje problematiku EÚ a jej základov s ohľadom na vývoj právneho poriadku, úlohu EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, súťažné právo EÚ a jeho pramene, extrateritoriálny účinok súťažného práva EÚ, inštitucionálne zabezpečenie uplatňovania a vynucovania súťažných pravidiel a problematiku podniku ako adresáta noriem súťažného práva. V kontexte problematiky podniku ako adresáta noriem súťažného práva autor rozoberá kľúčové rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie k vymedzeniu pojmu podnik ako aj ďalšie rozhodnutia týkajúce sa rôznych aspektov fungovania podniku.

Štvrtá časť práce nazvaná „Právne následky porušenia súťažných pravidiel uvedených v článkoch 101 a 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie“ je venovaná povahe a charakteru právnych následkov porušenia súťažných pravidiel uvedených v článkoch 101 a 102 Zmluvy

o fungovaní Európskej únie, dualizmu uplatňovania súťažných pravidiel, neplatnosti ako súkromnoprávnemu následku porušenia zákazu uzatvoriť protisúťažnú dohodu v primárnom práve EÚ vrátane relevantnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Piata časť práce je zameraná na právne následky súkromnoprávneho uplatňovania súťažných pravidiel uvedených v článkoch 101 a 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a právnej úpravy náhrady škody za porušenie súťažných pravidiel v Európskej únii. Analýzu uvedených právnych úprav autor spája s analýzou kľúčových rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie. Časť 6 práce je venovaná právnym následkom verejnoprávneho uplatňovania súťažných pravidiel prostredníctvom verejnoprávneho uplatňovania súťažného práva, vyšetrovacích právomocí Komisie a pokút, ako sankcií za porušenie súťažných pravidiel. V tejto súvislosti by ma zaujímal názor habilitanta na efektivitu aplikácie uvedených právomocí Komisie. V siedmej časti nazvanej záver autor uvádza najdôležitejšie myšlienky, ku ktorým dospel v rámci spracovávania práce. Odborná úroveň predhovoru, úvodu, meritórnych častí a záveru je veľmi solídna, autor sa nedopúšťa žiadnych vecných chýb a pracuje s primeraným množstvom literatúry.

Záverom tohto posudku je možné konštatovať, že predkladaná práca predstavuje relatívne ucelené dielo. Autor v rámci tejto práce preukázal schopnosť tvorivej vedeckej práce. Svoje závery formuluje vecne správne a primeraným vedeckým štýlom. Na konci práce uvádza veľmi solídny zoznam použitej literatúry a dokumentov. Metódy zvolené pre spracovanie matérie sú pre účely postačujúce. V nadväznosti na uvedené si dovoľím konštatovať, že práca JUDr. Petra Vargu, PhD., **spĺňa nároky** na habilitačnú prácu. **Odporúčam** preto túto prácu na obhajobu a po prípadnej úspešnej obhajobe **navrhujem udeliť JUDr. Petrovi Vargovi, PhD. vedecko-pedagogický titul docent v študijnom odbore teória a dejiny štátu a práva.**

V Trnave dňa 25. januára 2018

doc. JUDr. Juraj Jankuv, PhD., v. r.
oponent